

עין משפט
גד מצוה

א
א
מיי פיי מהל' גורשין הלכה ה פסג
עשין נ טושיע אהיע סימן
ב
ב
מיי פיי מהלכות אכל הלכה ט פסג לאזין כלה טושיע שס:
ג
ג
מיי פיי מהל' גירושין הלכה ז פסג ט טושיע ג טושיע שס:
ד
ד
מיי פיי מהל' אסוריו ביאה הלכה ג טושיע שס:
ה
ה
מיי פיי מהלכות מעשר הלכה ג טושיע שס:
ו
ו
מיי פיי מהל' תרומות הלכה ז טושיע שס:
ז
ז
מיי פיי מהלכות יטום הלכה ז פסג עשין כ טושיע שס וטמן קט פטקי ד:
ח
ח
מיי פיי מהל' גירושין הלכה טו פסג עשין נ טושיע שס ח פטקי ג:
ט
ט
מיי פיי מהלכות שגונות הלכה א:
י
י
מיי שס הלכה ג:
יא
כ
ל מיי שס הלכה א:

תורה אור השלם

1. דְּרָכֶיהָ דִּרְכֵי נֶגֶם וְכָל נִתְבַּתְּתֶיהָ שְׁלוֹם:

משלי ג יז
ובת כהן כי תהיה אלמנה וגורשה וְרוּעַ אֵין לָהּ וְשֹׁכֵה אֵל בֵּית אֲבִיהָ כְּנַעֲנִיָּה מִלְּמָס אֲבִיהָ תֵּאָכַל וְכָל דָּן לֹא יֵאָכַל וּיקרא כב ג
כי יִשְׁבוּ אֲדוֹמִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֶן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֲשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ דָּן יִבְמָה יָבֵא עִלְיָהּ וּלְקַחְתָּהּ לוֹ לְאִשְׁתָּהּ וּבִקְמָה:

דברים כה ה
או הודע אֵלָיו חֲסָאָתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהִבֵּי קֶרְבְּנוֹ שְׂעִירֵת עֹזִים וְשִׁמְרָה נִקְבָּה עַל חֲסָאָתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: ויקרא ד כח

תוס' חד מקמאי

פֶּרֶק האשה רבה הא נתנן והולד ממזר מזה ומזה אמרינן בגמ' משני ממזר מדאורייתא ומזה במסורת ומראשון ממזר מדרבנן ואסור בישראלית ובמסורת נמי אסור דאין בי"ד מתנין לעקור דבר מן התורה בידים אפילו לעקור בידים. והוי יודע דהא דקתני הולד ממזר מזה ומזה דוקא בשבט וביצא כהן אבל לעשות סיג וגדרים לפי הנהגת הדומין יש להן סיג ולפקוד דבר מן התורה בידים והפקד בי"ד היה הפקר אפילו לעקור בידים. והוי יודע דהא דקתני הולד ממזר מזה ומזה דוקא כשהחזירה הראשון בלא גט מהשני הוא שהולד ממזר מדרבנן אבל לאחר גט השני נהי שאסורה לחזור לו אבל אינו ממזר אפי' מדרבנן וכן שני אם החזירה לאחר שנתן לה הראשון גט אף על פי שאסור לעכבה בירו מיהו אין הולד ממזר דתנן בהאי

פרקין אמרו לה מת בעליך ותשאת ואח"כ אמרו לה קיים היה באותה שעה תצא מזה ומזה והולד ממזר מזה ומזה וקיים היה באותה שעה האחרון אינו ממזר הכי קאמר אינו ממזר מדאורייתא אלא מדרבנן. וראיתיה הא דפרי"ש בשמעתא (דף עד) דעד אחד ביבמה וכ"ת לא דק הא מדרקתני סיפא הראשון ממזר והאחרון אינו ממזר ש"מ דוקא קתני ומפרש הכי מדרקתני סיפא האחרון אינו ממזר ומאי אינו ממזר מדאורייתא אבל מדרבנן הוי ממזר מכלל דרישא דקתני קאמר וזה הפי' רחוק מן הדעת מאד בכמה תשובות. תרא דהיכי פשטא ליה מאי אינו ממזר מדאורייתא אלא מדרבנן ועוד אם איתא דאחרון ממזר מדרבנן ליתני הולד ראשון ואחרון ממזר כדקתני רישא והולד ממזר מזה ומזה דפירושיו לראשון מדרבנן ולשני מדאורייתא והכא נמי ליתני הכי ועוד דקתני סיפא גבי מתא אשתו הולד ראשון ממזר והאחרון אינו ממזר וכי היכי דאחרון אינו ממזר דהתם מותר בישראלית הי"נ האי אינו ממזר כלל אפי' דרבנן. (עיין לעיל סוף פ' החולין גבי הכל מודים בבא ב) ועוד דלא אשכחן בשום דוכתא על תנדה ועל הסוטה וכו' דאין הולד ממזר בעולם ליתני (איתן) (דחזין) ממזר שיה' שכי' הרב המחבר ז"ל דעל הסוטה דרך נישואין ממזר מדרבנן) ועוד אם איתא הוי ממזר מדרבנן וצ"ע (א"ש) [א"כ] דהא דקתני רישא הולד ממזר מזה ומזה אפי' לאחר גט ראשון הולד משני מדרבנן הא דאמרין בגמ' בשלמא משני הוי ממזר אלא מראשון אמאי הא אשתו מעלייתא היא וקא שרי ליה במזמרת הוי"ל לאקשוי משני אמאי הולד ממזר משני לאחר שנתן לה גט הראשון ועוד דהא קי"ל דאין ממזר מסוטה. ודראה אני הדברים ק"ו ומה בעל דביבא לאו דאחרתי אשר הטמאה לרבות סוטה שנסתרה ועשה דנטמאה נטמאה ג'. פעמים א' לבעל וא' לבעול אפי"ה לא הוי ממזר מדרבנן. וכ"ת דהא דאמרין אין ממזר מסוטה מדאורייתא קאמר אבל מדרבנן הוי ממזר לא לא מצות אמרת דהא אמרינ' ישי דאחרתי סוטה ודאית איבא בינייהו ואם איתא שהוא ממזר מדרבנן הא לא מרגלא ליה שהרי זרעה פסול מדרבנן אלא לאו ש"מ שאין בורעה שום ממזרות לא מדאורי' ולא מדרבנן ואם מבעל אין לה בזה ממזרות כ"ש

פז:

האשה. איידי דלויירי לעיל גיט מותרות בפסול תרומה ומעשר קתני נמי הא פירקא בתריה דלויירי נמי בזהי דקתני היתה בת לוי נפסלה מן המעשר בת כהן מן התרומה:
הולד ממזר מזה ומזה. אר"י דאפילו לאחר שנמן הראשון גט הוי ממזר מן השני מידי

דהוה הראשון ° שהולד ממזר ממנו:

מכ"כ דרישא ברשות כ"ד ובעד

אחד אצמא עד אחד

מהימן **מנפן**. למאי דס"ד שתא דעד אחד מהימן מדאורייתא הא דקרי ליה ברשות צ"ד לפי שיש דברים שאין נאמן להם ולריכה לישאל לצ"ד להמירה לינשא על פיו אבל צניס הדבר ידוע שהיא מותרת ואע"ג דסבור עכשיו דנאמן מן התורה כמו שנים מ"מ אסורה לחזור וי' דבעד אחד הוה לה למידק אע"פ שהאמינמו מורה: **רבי מאיר** מחייב. וממשכנים אותו אם אומר שלא י' להצי' ולא דמי לשאר וי' מידי מטאות דניחא להו כפפרה ולא צני משכניו: ומה

הייבום עשה מתים כחיים מקום שעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לפוסלה מן התרומה אינו דין שנעשה מתים כחיים ת"ל ”וזרע אין לה והא אין לה ונעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לענין יבום מק”ו ומה במקום שלא עשה מתים כחיים לענין תרומה עשה ולד מן הראשון כולד מן השני מקום שעשה מתים כחיים לענין יבום אינו דין שנעשה ולד מן הראשון כולד מן השני ת”ל ”ובן אין לו והא אין לו ולא נעשה ולד מן הראשון כולד מן השני לתרומה מק”ו מה במקום שעשה מתים כחיים לענין יבום אינו דין שנעשה ולד מן הראשון כולד מן השני תלמוד לומר אין לה והא יש לה:

הדרן עלך יש מותרות

האשה ”אשהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך וניסת ואח”כ בא בעלה תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה ואין לה כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה ואם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה יולא זה וזה מטמא לה יולא זה וזה זכאים לא במציאתה ולא במעשה ידיה הלא בת הכפרת נדריה הייתה בת ישראל נפסלה מן הכהונה יבֹוֹת לוי מן המעשר יבֹוֹת כהן מן התרומה ואין יורשין של זה ויורשין של זה יורשין את כתובתה יואם מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין ר' יוסי אומר כתובתה על נכסי בעלה הראשון רבי אלעזר אומר הראשון זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפטר נדריה רבי שמעון אומר °ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה ואין הולד ממנו ממזר ואם ניסת שלא ברשות מותרת לחזור לו ניסת על פי ב"ד תצא ופטורה מן הקרבן לא ניסת על פי ב"ד תצא וחייבת בקרבן יפה כח ב"ד שפוטרה מן הקרבן °הורוה ב"ד לינשא והלכה וקלקלה חייבת בקרבן שלא התירוה אלא לינשא: **גמ'** מרקתני סיפא נשאת שלא ברשות מותרת לחזור לו שלא ברשות ב"ד אלא בעדים מכלל דרישא ברשות ב"ד ובעד אחד אלמא עד אחד נאמן ותנן גמ' הוחזקו להיות משיאין עד מפי °עד ואשה מפי אשה ואשה מפי עבד ומפי שפחה אלמא עד אחד מהימן ותנן גמ' °עד אחד אומר אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור טעמא דאמר לא אכלתי °הא אישתיק מהימן אלמא עד אחד מהימן מדאורייתא מנא לן דתניא °או הודע אליו חטאתו °ולא שידיעוהו אחרים יכול אע"פ שאינו מכחישו יהא פטור תלמוד לומר או הודע אליו מ"מ היכי דמי אילימא דאתו תרי ולא קא מכחיש להו קרא למה לי אלא לאו וכי לא קא מכחיש ליה מהימן ש"מ עד אחד נאמן וממאי דמשום דמהימן דלמא משום דקא שתיק ° ושתיקה כהודאה דמיא תדע דקתני סיפא °אמרו י־שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור רבי מאיר מחייב אמר ר' מאיר קל וחומר °אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו °מה אם ירצה לומר מזיד הייתי רישא

יש מותרות פרק תשיעי יבמות

סריקא. ריקא כמו אילן סרק (ב"ב דף כז:):
ולא נעשה מסים כחיים. ותחזור לזיקא אם ימות בנה לאחר זמן:
דרכיה דרכי נועם. הו שהיה לה בן ולא נזקקה ליצט וניסת לשוק ומת בנה אם תאמר תחלוץ הכי היא מתגנה על צעלה הילכך על כרחך בן אין לו צשעת מיתה קאמר והכי יש לו:

הדרן עלך יש מותרות

האשה. **נלוו** ואמרו לה כו'. בעד אחד כדדייקינן בגמרא מסיפא: **סאל מזה ומזה**. כשאר אשת איש שזינתה דהך לאו אנוסה היא. ואע"ג דהימנוהו רבנן לעד אחד באשה משום עיוגוא טעמא מאי משום דהיא גופא דייקא עד ידיעה צקוטטא ומינסבא והא דלא דייקא קנסי לה: ולוינסה גט **מזה ומזה**. אם תרעה להנשא לאחר. וטעמא דצעיא גט משני מפרש בגמרא °: **מזונות**. ואפילו מה שלומה ואכלה תחתיו: **צללוף**. ואפילו שחיקת בגדים שהיו לה לא מולאי משס: **ופולד ממזר מזה ומזה**. אם ילדה משני ממזר גמור ואם שוב החזירה ראשון וילדה לו ואי ממזר מדצריהס: **נפסלה מן הכהונה**. משום זונה: **מן המעשר**. קנסא וכן תרומה דרבנן: **יורשין כפונסה**. בגמרא [פא]. פריך כתובה מאי היא: **חולצין**. אחיו של ראשון מדאורייתא חולץ ורבנן גזור דלא ליצט ואחיו של שני חולץ מדרבנן משום גזירה שאל יאלמו גירש זה ונשא זה כו' כדמפרש בגמ' (לקמן פה): **גבי גט: ציבאס או חילוסא**. ארישא פליג דקתני לא מייצמין: **ואין הולד ממזר**. אם החזירה הראשון: **ניספא שלא ברשות**. צ"ד שצלו שני עדים ואמרו מת בעליך וניסת מעצמה שהרי לא היתה צריכה להיתר צ"ד: **מוסרס לחזור לו**. דלנוספה היא: **ופטורה מן הקרבן**. דימיד שעשה כצוראת צ"ד פטור: **שלא על פי צ"ד**. אלא בעדים חייבת קרבן דשוגגת היא ואין זה אונס להפטר מן הקרבן דאיבעי לה לאתמוני: **גמ'** **הא אישתיק מהימן**.

ולא אמרינן חולין לעזרה קא מיייתי: **אי נימא סרי**. אמרו לו אכלת חלב: **וי כי לא מכחיש ליה מהימן**. אלמא עד אחד מהימן צאיסור ויהינר דקא מיייתי מטאת אפומיה ומיתאכללא דלא לא מהימן היכי מתאכללא דלמא חולין בעזרה יניהו: **ומה אם יוצא לומר מזיד הייפי**. הרי זה נאמן לפטור עצמו מקרבן דלכן עדים מלוו להכחישו בזה הילכך אי אמר נמי לא אכלתי נאמן. ומדלאליגו בזה מכלל דרישא עד אחד אומר אכלת כו' דייק מניה הא אישתיק חייב דצרי הכל היא: מאי

אחד מכחיש להו קרא למה לי אלא לאו וכי לא קא מכחיש ליה מהימן ש"מ עד אחד נאמן וממאי דמשום דמהימן דלמא משום דקא שתיק ° ושתיקה כהודאה דמיא תדע דקתני סיפא °אמרו י־שנים אכלת חלב והוא אומר לא אכלתי פטור רבי מאיר מחייב אמר ר' מאיר קל וחומר °אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה לא יביאוהו לידי קרבן הקל אמרו לו °מה אם ירצה לומר מזיד הייתי רישא

מ"מ

מסורת הש"ס

(א) [נ'] מוספות וצחים טז: ד"ה כל חדא ומוס' חולין כג: ד"ה וזהא, (ט) כריתות יא: (ג) לעיל יא, (ז) הוריות ג, (ס) שבת קמה. לקמן קכב. צבורות מו: (ו) קדושין סה: (זכריות יא: (ז) (זכריות סס), (ח) [לקמן פה. צ"ק כ: צ"מ לז: (ט) צ"מ ג: כריתות יא: (י) [לקמן פה: (י) ס"א אכל, (ז) [עיין היטוב מוס' כריתות יב. שניה ד"ה או דילמא וכו' וק"ע וע"ע מוס' ר"ה ו. ד"ה יקרב,]

גליון הש"ס

(תוס' ד"ה הולד ממזר וכו' שהולד ממזר מבני. עי' לעיל דף מט ע"ב תודים פטוה נמי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ק"ו ומה אס: (ב) תוס' ד"ה ומוס' וכו' לחזור לו דבעד אחד: (ג) ד"ה ר' מאיר וכו' מידי מטאות. צ"ע עי' בענין דף כא ופ' אמרו לו דף יב צמ"ש הסוס' דדיה או דלמא:

מוסף רש"י

ואין יורשין של זה ויורשין של זה. גיט שיש לה מזה ומזה (כתובות גז). ביאתה או חליצתה מאחיו של ראשון פוטרת צרתה. פוטרת היא לכתולה את צרתה, שהרי היא כשאר נשים לגבי יבס, דלא קטורה רבנן מיבס, דודאי שריא ליה שאלוסה היתה כפוטרה שמת (יט"ו) ר"א רבא ניסת שלא ברשות מותרת לחזור לו. לראשון ועל פי עדים שאמרו לה שיש מת בעליך, ולפיכך מותרת לראשון שהרי אטסה היא שמיס אמרו לה דלוסס תשראל שיי (כריתות יא). הורוה על פי עד אחד דלא צניי עדים לא נ' צ"ד (תפרש הוריות ב). עד אחד אומר אכלת חלב. צבוגג ומייב אמה קרבן (קדושין סה). הא אישתיק מהימן. אכלת חלב. וישנן דאין ויפטר מן הקרבן, אף כשאלמ לא אכלתי פטור. שהיה יכול למר מזיד הייפי ויפטר מן הקרבן, אף כשאלמ לא אכלתי פטור, דמה לו לשקר (ב"ם ג). אם הביאוהו שנים לידי מיתה חמורה. כגון אם העידו צו שהרג את הנפש (כריתות יא). אם ירצה לומר מזיד הייתי. אם היה רוצה לפטור עצמו כשקר היה יכול למר מזיד היה ומזיד פטור (שם).

^[1] נראה דמיתת עי' לעיל פ"ב מיבם ממזר מדרבנן הוא הנה"ה מן הסד ושיין לקמן פלג מינות והא קי"ל דאין ממזר מוסוטה. (ג) נראה דהשולן מקורס וכן צ"ל עי' לעיל ס"ס החולין גבי הכל מודים בזה על הנדה ועל הסוטה וכו' דאין הולד ממזר ועוד דלא אשכחן בשום דוכתא דלמני.
^[2] נראה דמיתת עי' לעיל פ"ב מיבם ממזר מדרבנן הוא הנה"ה מן הסד ושיין לקמן פלג מינות והא קי"ל דאין ממזר מוסוטה. (ג) נראה דהשולן מקורס וכן צ"ל עי' לעיל ס"ס החולין גבי הכל מודים בזה על הנדה ועל הסוטה וכו' דאין הולד ממזר ועוד דלא אשכחן בשום דוכתא דלמני.